

°ð¹²ÛÆ ä¹²Û ð²Ø²Èè²ð²Û
Ææ¹²ÛÆ Ø²èÛ²ÖÚàðÔ

² Î à ô Û ø

¶Æ¹²Û ðà, ò²Û°ðÆ ÄàÔà²Ìàð

ÂÆì 1(13)

°ð¹²Û

°äð ðð²ð²ÎàðÔÂÚàðÛ
2016

Đñ³ĩ³ñ³ĩáóÃŪ³Ý ĺ »ñ³Ĕ³ĩáñ»É °ăĐ
ÆÇ³ÝÇ Û³ēÝ³xŪáóŌÇ ·ÇĩĒáñÑáóñ¹Á

¶ĒĔ³ĩáñ ĒŪ³·Çñ`

ă³Ū. ·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ ²baĩ Ū°đēÆēŪ²Ū

ĒŪ³.ñ³ĩ³Ý ĒáñÑáóñ¹`

¶ñÇĔ³ ²É»ùē³ÝÇ Ō³ñÇμŪ³Ý – ȳĩ»ē³·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ,

ĐĐ ¶²² ĀŌĀ³ĩÇó ³Ý¹³Ū

Đ³ñáóÃŪáóÝ ²É»ùē³ÝÇ Ø³ñ½ă³ÝŪ³Ý – ȳĩ»ē³·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

ē³ýÇĩ ²ēŪ³Ý³½Ç Ū³Ñ³ă»ĩŪ³Ý – á³Ū. ·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

¾¹Çĩ ¶³ñ»·ÇÝÇ ØÇÝ³ēŪ³Ý – á³Ū. ·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

ē³Ūĩ»Ē ²ñĔ³ĩÇñÇ ²ē³Ū»ĒŪ³Ý – á³Ū. ·Çĩ. Ā»ȳ³ĩáó, ¹áó»ȳĩ

Đ»Ūĩ ØĪñĩÇăÇ »ñŌŪ³Ý – Çñ³ĩ³·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

Đ»ȳ½»Ē ¶»ñ³ēÇŪÇ Ø³Ýáóă³ñŪ³Ý – ù³Ō³Ū³·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

²ȳȳ ¶ñÇ·áñÇ ²ē³ñŪ³Ý - ³ñĩ»ēĩ³·ÇĩáóĀ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

ē³Ūĩ»Ē ă³ñ·Ç Øáóđñ³Ū³Ý – μ³ȳ³ēÇñ. ·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

ē»¹³ ø»ñámÇ ¶³ēă³ñŪ³Ý – μ³ȳ³ēÇñ. ·Çĩ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

ē»Ūñ³Ý ²ñĩáóĔ³ŪÇ ¼³Ū³ñŪ³Ý – ÷ÇÉÇē. ·ÇĩáóĀ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

Ø»ĒēÇĩ ă³ñ·Ç ØĪñĩáóŪŪ³Ý – Īá·»μ³ȳáóĀ. ¹áĺĩáñ, áñáy»ėáñ

²ĩáóŪ. ¶Çĩ³ĩ³Ý Īá¹³ĩÝ»ñÇ ĀáŌáĩ³ĩáó / ĒŪ³. ĒáñÑáóñ¹` ¶.².
Ō³ñÇμŪ³Ý ² áóñÇĔ³.; ¶ĒĒ. ĒŪ³. ².². Ū»ñēÇēŪ³Ý. – °ñ©Ł °ăĐ
Ññ³ĩ©, 2016 Ā© – 393 ĺçŁ

© °ăĐ Īñ³ĩ³ñ³ĩáóÃŪáóÝ, 2016 Ā©

© Đ»Ō. ĒáóŪ³, 2016 Ā©

² Î à ô Û ø

¶Æŕ²Û Ðà, ÿÛ°ðÆ ÄàÒàì²Ìàô

ÂÆì 1(1)

Ð³Ù³ñÇ â³³èË³Ý³Ìáõ` ².². Û°ðèÆèÙ²Û

Ð³Ù³ñ·ã³ÙÇÝ Ó³³ÌáãõÙÁ` Ø.Î. Ø°ÈÆøÙ²ÛÆ

â³÷èÁ³ 70x100¹/₁₆ : Îá. Û³ÙáõÉÁ ` 14.375
Îá³ù³Ý³Ï³ 100:

°äÐ Ññ³³ñ³ÏáãõÃÙáõÝ

p. °ñ³Ý,0025, ²É. Ø³ÝáõÏÛ³Ý 1:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Պ Ա Տ Մ Ա Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ԱՇՈՏ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

Հայոց 1918 - 1920թթ. պետականության պատմության պարբերացման
հարցի շուրջ..... 5

ՎԱԼԵՐԻ ԿՄԻՍՅԱՆ

Реальная политика и миф об “уступке” Еревана 17

ԷԴՈՒԱԼԴ ԶՈՀՐԱԲՅԱՆ

Մոցիալական հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետության
վարչատարածքային բաժանման վերափոխությունների համատեքստում 30

ՄԱՐԻՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Շինարարության ոլորտի դերը Հայաստանի երրորդ
հանրապետության տնտեսության մեջ (2001-2013 թթ.) 39

ԱՐԱ ԱԶԱՏՅԱՆ

Լևոն Շանթի պատվիրակության գործունեության գնահատականը
հայ պատմագրության մեջ 48

ԿԱՐԻՆԵ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

Վազգեն (Տիգրան Տերոյան)/Կյանքն ու գործունեությունը/ 66

ՄԿՐՏԻՉ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Հակացարական ելույթները Կովկասի հայաշատ
բնակավայրերում 1903 թվականին 74

ԶԱՎԱՀԻՐ ԹՈՐՈՍՅԱՆ

Հայ քաղաքական մտքի ուղղվածությունները Հայաստանի
տարածքների վերաբերյալ մինչև Սևրի պայմանագիրը 84

ՀԱՍՄԻԿ ՄԻՄՈՆՅԱՆ

Արևմտահայ քաղաքական մտքի արտացոլումը Լոնդոնի
խորհրդածոլովում..... 95

ԿԱՐԻՆԵ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ, ՄԱՐԻՆԵ ԳԵՎԵՎՈՐԳՅԱՆ

Արևմտահայերի ազգային սահմանադրությունը 105

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԵՐՈՐՅԱՆ

Պատմական անհատ–ժողովրդական զանգված
հարաբերակցությունը պատմության մեջ/ պատմա Գրական ակնարկ / 112

Ա Զ Գ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ՌԱՖԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Հայ ազգագրությունը XIX դ. 70-80-ական թթ. 117

Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ա Գ Ի Տ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ՎԱԶԱԳԱՆ ԱՎԱԳՅԱՆ

Բաժնի Արշակ Զոպանյանի գնահատմամբ 140

ՀԱՍՄԻԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Կինը Գրիգոր Զոհրապի նովելներում 146

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԺԱՄԿՈՅՅԱՆ

Աստվածաշնչյան մոտիվներն աշուղական քնարերգության մեջ..... 154

ԱՐՄԻՆԵ ԱԴԱՍՅԱՆ

Հայկական նեոռոմանտիզմի դրսևոլորումը Ռ. Սեվակի,
Վ. Թեքեյանի և Տ. Չրաքյանի (ինտրա) ստեղծագործության մեջ..... 159

ԱԲՂԱ ՍԱՐՀԱՏՅԱՆ

Վ. Դավթյանի «Ո՛տայր ինձ զծուխ ծխանի...» պոեմը /Էտյուդ/..... 169

МИХАИЛ ОТРАДИН

В двойном освещении. Комическое в романе И. А. Гончарова «Обрыв» 175

ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԼՈՒՄԻՆԵ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Քմային ձայնավորների դրսևորումները Իջևանի խոսվածքում..... 188

ԳԱՐԻԿ ՄԿՐՏՅԱՆ, ԷԴԻՏԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Լատիներենի եվ հին հայերենի հոլովման տիպերի բնութագիրը 196

ՄԻՐԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Ֆրանսերենի խոսակցական լեզվի առանձնահատկությունները 206

ԿԱՐԻՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Գոյականի քերականական կարգերի արտահայտությունը
Հովհ. Թումանյանի արձակում 211

ԱՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հեղինակային նորակազմությունները Ա. Անդայի
«Անկիմյուրի բնակիչները» հեքիաթ-վեպում 225

RUZANNA ARUSTAMYAN

Stylistic devices in the discourse of Hillary Clinton and Donald Trump..... 230

AÏDA MARDANIAN

Quelques problèmes du développement des capacités de lecture 235

AÏDA MARDANIAN, LIANA BAZINYAN

Les expressions somatiques français dans le
contexte interculturel (pied, nez, bouche) 240

ZARUHI ARAKELYAN

L’histoire de l’ancien français, son enseignement et sa place dans le
cursus des études modernes..... 247

TATHÉVIK BADALIAN

La problématique du Moi de l’auteuret son influence sur le texte littéraire..... 258

MANÉE AGHBALYAN

Les nouvelles technologies dans l’enseignement des langues étrangères..... 264

TINA AMIRAGUIAN

Les caractéristiques principales des textes publicitaires..... 271

ՄՇԱԿՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐԹՈՒՐ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Գծանկարչություն առարկայի ուսուցման առաջնային պայմանները 277

ԱՆՈՒՇ ՉԻԲՈՒԽՅԱՆ

Զարդանախշը կարպետային գործվածքներում 280

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՆԻ ԽԵՉՈՅԱՆ

Մերի պայմանագիրը եվ միջազգային քրեական արդարադատության ինստիտուտի զարգացումը..... 283

ЛУСИНЕ ВАРДАНИЯ

Некоторые правовые проблемы эвтаназии..... 290

ԷՂԳԱՐ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Հայաստանի առաջին հանրապետության կռալիցիոն կառավարության փորձից..... 303

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՍԸԱՅԵԼ ՍՈՎՍԵՍՅԱՆ

Եվրասիական տնտեսական համագործակցության ձեկավորման օրինաչափությունները և զարգացման շրջանները. Նոր եվրասիականացում..... 319

РЕНАТ ЗЕЙНАЛОВ

Глобализация экономики и ее влияние на производственный потенциал предприятия 317

ԱՆՆԱ ՔԱՄԱԼՅԱՆ

Մահմանամերձ գոտու երիտասարդների սթրես-կայունության առանձնահատկությունների հոգեբանական բնութագիրը 323

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ

ԼԻԼԻԹ ՖԼՉՅԱՆ

Տեսողական ընկալման զարգացումը կերպարվեստի պարապմունքներում 331

ՆՈՆԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Կրթական ծառայությունների մատուցման ռազմավարությունը ասպիրանտուրայում 336

ԹԱՄԱՐԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ուսուցչի ստեղծագործական գործունեության առանձնահատկությունները 339

ՌՈՒԶԱՆ ՄԻՐՉՈՅԱՆ

Թարգմանության հիմնական տեսակները 344

ՊԻՐԱՆՍԻ ԱԿՈՍԻԱՆ

Сравнительный анализ деятельности основателейдетских садов в Армении и россии в 19-ом веке 350

ՆԱՐԻՆԵ ԳԱՍՔԱՐԻԱՆ

The importance of encouragement in the process of learning 355

ԱՆԱԿԻՏԵ ԽՈՎՀԱՆՆԻՍԻԱՆ

Comment utiliser un dictionnaire encyclopédique..... 361

ՍՅՈՒԶԱՆՆԱ ԱԶԱՐՅԱՆ

Կրթության հիմնախնդիրները Հայաստանի հանրապետությունում(1991-1999 թթ.) 365

ԱՐԹՈՒՐ ՄԻՐՉՈՅԱՆ

Դեռահասների հոգեկան վիճակների ինքնագնահատականի և ֆրուստրացիոն հակազդումների թեստավորման համեմատական վերլուծություն	371
<i>ЛИЛИ АРУТЮНЯН</i>	
Методика преподавания русского языка в армянской общеобразовательной школе	375

**ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

ԹԱՄԱՐԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հանրակրթական դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքները կարևոր տեղ են գրավում ուսուցչի ստեղծագործական գործունեության մեջ, որի հիմքերը դրվում են բարձրագույն դպրոցում և շարունակվում են նրա հետագա գործունեության ընթացքում:

Բանալի բառեր. Ուսուցչի ստեղծագործական աշխատանք, մանկավարժական վարպետություն, ուսուցչի տաղանդ:

Համաշխարհային գլոբալիզացման արդի փուլում նոր մարտահրավերներին դիմակայելու համար ուսուցիչը կանգնում է բազմաթիվ խնդիրների և դժվարությունների առջև: Դրանք լուծելու համար նա օգտվում է իր հարուստ «զինանոցից»՝ համադրելով ավանդական և ինտերակտիվ մեթոդներ, հենվելով համագործակցության մանկավարժության վրա՝ իրականացնում է սովորողի անձի համակողմանի և ներդաշնակ զարգացումը:

Ուսուցիչը համագործակցային ուսուցման շնորհիվ կրթում է իր սաների միտքը, հոգին, մարմինը, զինում նոր գիտական գիտելիքներով, կարողություններով, հմտություններով:

Անուրանալի է նաև ուսուցչի դերը հանրակրթական դպրոցում, հատկապես կրթության բովանդակության և մեթոդների կատարելագործման, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման, մակավարժական գործընթացին ստեղծագործական ուղղվածություն տալու գործում; Բայց, դեռևս այս գործընթացում, ինչպես նկատել է անվանի մանկավարժ Վ. Մ. Մուխոմլինսկին, ուսուցչի ստեղծագործության հիմնահարցը մանկավարժության «խոպան» բնագավառներից մեկն է:

Լիովին համամիտ լինելով այս մտքի հետ, նշենք, որ այն նաև մանկավարժության ամենաբարդ խնդիրներից մեկն է: Ուսուցչի ստեղծագործական գործունեությունը մինչ այժմ խորը չի ուսումնասիրվել մեզանում այս հիմնահարցը կարիք ունի համակողմանի հետազոտության:

Սովորողների ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների արդյունավետության բարձրացման գործընթացում կարևորվում է նաև ուսուցչի հետազոտական գործունեությունը, որի կարևոր բաղադրիչը նրա ստեղծագործական որոնումների ակտիվացման խնդիրն է: Այն այսօր շատ արդիական հնչեղություն ունի հանրակրթական դպրոցի համար:

Ուսումնական ծրագրերը, դասագրքերը, մեթոդական ձեռնարկները և ուղեցույցները օգնում են ուսուցչին լուծելու մի շարք հարցեր. «ի՞նչ սովորեցնել», «ո՞ւմ սովորեցնել» և «ինչպե՞ս սովորեցնել»:

Դպրոցի և մանկավարժական մտքի պատմությունը, ինչպես նաև առաջավոր ուսուցիչների փորձը, օգնում են, ելնելով պետության սոցիալական պատվե-

րից, հաջողությամբ լուծել ուսուցման և դաստիարակության խնդիրները՝ օգտագործելով նոր տեխնոլոգիաներ, մեթոդներ, ձևեր և միջոցներ:

Հնարավոր չէ բառացիորեն վերարտադրել ուրիշների առաջավոր փորձը և ոչ էլ կրկնել սեփական փորձը: Ոչ մի ուսուցչի որևէ դաս չպետք է նման լինի մյուսին, (անհնարին է այդ անել), բացի այդ էլ ուսուցչի ամեն մի դասը պետք է լինի մի ստեղծագործություն, եթե այդպես նա չաշխատի, նրա մանկավարժական արվեստը կվերածվի արհեստի:

Մեր կարծիքով, չափազանց կարևոր է, որ յուրաքանչյուր ուսուցիչ խոր գրադվի ինքնակրթությամբ, ինքնազարգացմամբ, որոնք նրա վարպետության կատարելագործման լավագույն ուղիներն են: Նա, ուսումնասիրելով իր մասնագիտության վերաբերյալ լույս տեսած գիտական գրականությունը, հողվածները, նորությունները, բարձրացնում է պրոֆեսիոնալ և մասնագիտական մակարդակը, ուսումնասիրում է նաև նորարար ուսուցիչների առաջավոր փորձը և վերցնելով այն անհրաժեշտը և կարևորը, որը նրան հարկավոր է իր հետագա աշխատանքում օգտագործելու համար: Ինչպես նկատում են մեծ մանկավարժները՝ ոչ մի առաջավոր փորձ չի կարելի ամբողջությամբ վերցնել և ներդնել:

Իրավացի է Պ.Պ. Բրոնսկին, երբ գրում է, որ նոր դպրոցը հենց ուսուցչի համար կյանքի և ստեղծագործական դպրոց է, իսկ ուսուցիչը « արվեստագետ», որին թույլ է տրվում ազատ ստեղծագործել, արարել և, բացի այդ, ըստ նրա, մարդիկ կյանքում մեկ անգամ են ստեղծագործող դառնում:

Մենք գտնում ենք, որ ուսուցչի աշխատանքը շատ բազմաբնույթ, բազմակողմանի ու բարդ, մեծ ջանքեր ու սեր պահանջող, սեր՝ մասնագիտության և աշակերտների նկատմամբ միասին վերցրած, մեկի բացակայությունը կարող է հանգեցնել լուրջ դժվարությունների:

Ըստ մեզ՝ ուսուցչի ստեղծագործական գործունեության նախնական հիմքերը դրվում են բարձրագույն դպրոցում, երբ նա ընտրում է ուսուցչի մասնագիտությունը, ստանում է տեսական խոր և կայուն գիտելիքներ, մանկավարժական պրակտիկայի ընթացքում ձեռք է բերում գործնական կարողություններ և հմտություններ, այստեղ էլ ձևավորվում են նրա մանկավարժական վարպետության նախադրյալները, իսկ հետագա մանկավարժական աշխատանքի ընթացքում, ինչպես նաև ինքնակրթության, ինքնազարգացման և ինքնակատարելագործման ճանապարհով նա հասնում է վարպետության բարձունքներին:

Ուսուցչի մանկավարժական վարպետությունը նրանում է, որ նա կարողանում է հենց դասի ժամանակ բոլոր աշակերտներին սովորեցնել, զարգացնել՝ միտքը, հղկել նրանց ունեցած բարոյական և գեղագիտական որակները, բացել նրանց համար ուղիղ ճանապարհի դեպի գիտելիքների «աշխարհ»: Մեր կարծիքով ուսուցչի մանկավարժական տաղանդը նրա օժտվածության, իր առարկայի խոր իմացության և բարձր աշխատասիրության միասնության մեջ է: Դիպուկ է նկատել Ց.Ս. Ստանիսլավսկին. «Տաղանդը հուր է, որը չի կարելի հանգցնել... տաղանդը մարդու սիրտն է, նրա էությունը, նրա ապրելու ուժը» (5,73):

Տաղանդների նկատմամբ պետք է շատ ուշադիր և հոգատար լինել: Հարկ ենք համարում հիշել Վ. Վախտերովի խոսքերը. «Եթե ուսուցումն արվեստ է, ապա այն բարձր է բոլոր արվեստներից, որովհետև գործ ունի ոչ թե մարմնի, կտավի, ձայների, այլ՝ կենդանի մարդկանց հետ»: (4,3) Անշուշտ, ուսումնական գոր-

ծընթացը կրթական խնդիրներն ավելի հեշտ են լուծվում, քան՝ զարգացման և դաստիարակության խնդիրները:

Ուստի, պետությունը վստահելով ուսուցչին մեր ապագա սերնդի կրթության և դաստիարակության հայրենանվեր գործը, համոզված է, որ նա պատվով իր ուսերին կտանի այդ ծանր լուծը և կպատրաստի հայրենիքի համար արժանի մարդ, քաղաքացի: Ուսուցչի տաղանդը հենց այստեղ պետք է փայլի, երևա նրա ստեղծագործական աշխատանքը, հոգևոր հասունությունը, սոցիալական ակտիվությունը:

Ամեն մի ուսուցիչ չէ, որ կարողանում է հասնել այդպիսի մեծ հաջողությունների: Նա նախ պետք է ունենա մասնագիտական խոր գիտելիքներ, կատարելագործման ձգտում և ցանկություն, լինի նորարար:

Այդպիսի նորարար ուսուցիչներ են եղել Ս.Տ. Շացկին, Ա.Ս. Մակարենկոն, Վ.Ա. Սուխոմլինսկին, Շ.Ա. Ամոնաշվիլին, Մ.Պ. Շչետինինը, Վ.Ֆ. Շատալովը, Ս.Ն. Լիսենկովան, Հայաստանում՝ Հ.Գրիգորյան, Ի.Աթայանը (Արցախ) և այլոք: Նրանց բերած մանկավարժական որոնումների նորույթը դրսևորվում է իրենց մանկավարժական նոր համակարգերում, որտեղ կան նորագույն գաղափարներ, մտքեր, մեթոդներ ու ձևեր:

Իրավացի է հայտնի մանկավարժ Ե.Բ. Ազարովը, երբ գրում է, որ մանկավարժական վարպետություն զարգանում է ստեղծագործության օրենքներով, որոնց մեջ մեծ տեղ են գրավում այնպիսի երևույթներ, ինչպիսիք են՝ ներգացողությունը, ներշնչումը, տաղանդը, ոգևորությունը, ձգտումը, հետաքրքրությունը:

«Մանկավարժական խնդիրների լուծումը՝ վարպետության բարձր մակարդակով, իրենից ներկայացնում է ստեղծագործական գործընթաց» (1,380): Մանկավարժական ստեղծագործությունը ներառում է և՛ ուսուցչի, և՛ աշակերտների համատեղ ստեղծագործական գործունեությունը, որը փոխկապակցված գործընթաց է: Այն ենթադրում է և՛ փոխկապակցված գործունեության գործընթաց, և՛ արդյունք:

Այսօր ուսուցչի ստեղծագործական աճի հիմնահարցը ձեռք է բերում հատուկ կարևորություն: Մանկավարժի պրոֆեսիոնալ վարպետության կատարելագործումը գլխավոր պայման է ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների որակի հետագա բարձրացման համար և հասցնում է նրան համապատասխան կյանքի պահանջներին (6,4):

Լիովին համաձայն լինելով Ռ.Խ. Շակուրովի այս մտքի հետ, նշենք նաև, որ այստեղ շատ կարևոր է ուսուցչի սեփական փորձը: Այդ հարցը լիովին լուծված է եղել Արցախի Ասկերանի շրջանի Ավետարանոց գյուղի դպրոցում, որտեղ դպրոցի երկարամյա ուսուցիչ և տնօրեն Իվան Աթայանն իր անձնական փորձով սատար է կանգնել երիտասարդ ուսուցիչներին, որոնք նոր են ուղք դրել դպրոցի շենքից ներս, և հետագայում դարձել են այդ կոլեկտիվի լիիրավ անդամը: (3,74)

Ուսուցչի մասնագիտությունն ամենասիրված և ամենապատվավոր մասնագիտությունն է, որն իրականացնում է ժամանակների սերունդների կապը, և դրանով էլ նրա աշխատանքը դառնում է հրապուրիչ, ստեղծագործական: Այժմ ևս պահանջվում են այնպիսի ուսուցիչներ, որ կարողանան ստեղծագործաբար լուծել իրենց առջև դրված մանկավարժական բարդ խնդիրները, որոնց հիմքում ընկած են ստեղծագործական հոգեբանության դրույթները:

Ստեղծագործական հոգեբանությունն ընդհանուր հոգեբանության ամենաերիտասարդ ճյուղերից մեկն է, որով զբաղվել են Ս.Մ. Բերնշտեյնը, Յ.Ա. Պոնոմարևը, Պ.Մ. Յակոբսոնը, և ուրիշներ: Այստեղ կարևորվում են ուսուցիչների ստեղծագործական մտածողությունը, նաև՝ ստեղծագործող անհատի դերը, նրա ընդունակությունները:

Մանկավարժական ստեղծագործական գործունեության ուսումնասիրությանն առաջին անգամ անդրադարձել է Պ.Կ. Էնգելմայերը. «Լավ դաստիարակը հենց նրանով է տարբերվում արհեստագործից, որ եթե վերջինս առաջնորդվում է վարժեցված հնարքներով, ապա առաջինը թափանցում է սանի անհատական առանձնահատկությունների էության մեջ և նրա նկատմամբ կիրառում է բարի մարդու իր իդեալը: Ի՞նչ է նշանակում դա: Դա նշանակում է, որ դաստիարակի մոտ ամենից առաջ կա իդեալ (I ակտ), այնուհետև նա այդ իդեալը կիրառում է տվյալ պայմաններին համապատասխան (II ակտ) և, վերջապես, կատարման ընթացքում օգտվում է ձեռք բերած մանկավարժական հմտություններից (III ակտ): (7,73)

Համակարծիք լինելով Էնգելմայերի հետ՝ նշենք, որ եթե բոլոր ուսուցիչներն առաջնորդվեն այդ բանաձևով, ապա նրանց աշխատանքը կլինի ստեղծագործական, իսկ արդյունքը՝ ստեղծագործություն:

Ուսուցչի տաղանդը դրսևորվում է ոչ միայն իր օժտվածության հոգեկան հարստության, ինքնանվիրվածության, գիտակության էրուդիցիայի մեջ, այլև՝ իր սաների մեջ նրանց տաղանդների բացահայտմամբ, որին պետք է ձգտեն բոլոր ուսուցիչները: Դպրոցում այդ տաղանդավոր ուսուցիչը կամ տնօրենը պետք է միայնակ չգործի, այլև՝ բացահայտի այլ տաղանդներ՝ օրինակ ծառայելով նրանց համար:

Ուսուցչի մանկավարժական տաղանդը, մանկավարժական մտածողությունն արտահայտվում են նրանում, որ նա կարողանում է ճիշտ նախագծել և իրականացնել ուսումնական գործընթացն ուսուցման նպատակի, սկզբունքների, մեթոդների հաշվառմամբ, ներմուծելով նաև իր առաջավոր գաղափարները, հատուկ միջոցները նշված խնդիրների լուծման համար:

Ուշագրավ է նաև հայ անվանի գրող Հրաչյա Քոչարի գնահատականն ուսուցչի տաղանդի մասին: Ըստ նրա՝ ուսուցչությունը պահանջում է սեր, ոգևորություն, ներշնչում, այն բոլոր հոգեկան և մտավոր առանձնահատկությունները, որոնց ամբողջ գումարը միասին կարճ բառով կոչվում է տաղանդ: Առանց տաղանդի չկա ստեղծագործություն, իսկ ուսուցչությունը ստեղծագործություն է, այն էլ ստեղծագործություններից ամենաբարդը:

Ամփոփելով կարող ենք ասել, որ ուսուցչի ստեղծագործական գործունեությունն ունի սկիզբ, սակայն չունի վախճան, ավարտ, քանի որ ուսուցչի գործունեությունը շարունակվում է իր սաների մեջ, իր սաների միջոցով և իր սաների համար:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Բալյան Ա.Ա., Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր, Ե., 1989, էջ 380:
2. Էլոյան Տ.Ս., Ուսուցիչը և նրա ստեղծագործունեության հոգեբանական հիմնական ուսումնասիրությունները, Ե., 1980:
3. Հարությունյան Թ.Ս., Ժողովրդական ուսուցիչը, Ե., 2001, էջ 74:

4. Вахтеров В., Свобода учительского труда, М., 1914, с.3.
5. Станиславский К.С., Беседы в студии большого театра, 1918-22гг., М., 1952, с.73.
6. Шакуров Р.Х., Творческий рост педагога, М., 1985, с.4.
7. Энгельмейер П.К., Эврология или всеобщая теория творчества, т.6, вып.1, 1914, с.73.

Тамара Арутюнян - Особенности творческой деятельности учителя. - В учебно-воспитательном процессе общеобразовательной школы сегодня очень важное место занимает творческой деятельностью учителя, основы которого ставится в высших учебных заведениях и продолжается в нее дальнейшей деятельности.

Tamara Harutyunyan - Features of the teacher's creative activity. - The creative work of the teacher plays an important role in the educational process of today's schools. She bases of which are still in high school and continuous during his subsequent activities.